

RECENZIE/BOOK REVIEWS**KITTOVÁ, Z. a kol. 2014. *Alternatívy vývoja európskej integrácie, Časť 1*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM. 341 s.**Viera Ružeková¹

V posledných dvoch dekádach vývoja svetového hospodárstva sme svedkami rastúcej dynamiky integračných procesov, ktoré sa prejavujú vo všetkých oblastiach spoločenského a ekonomického života. Problematika medzinárodnej ekonomickej integrácie, chápaná ako proces zlučovania a zjednocovania ekonomických celkov do jedného nového vyššieho celku, predstavuje proces rastúcej závislosti a postupnej transformácie národných ekonomických štruktúr na novú ekonomickú štruktúru vznikajúceho regionálneho hospodárskeho komplexu. Základným cieľom takýchto aktivít je liberalizácia obchodu a rast blahobytu. Integračné procesy prešli svojim historickým vývojom aj v Európe, od Európskeho spoločenstva uhlia a ocele cez Európske spoločenstvá až po súčasnú Európsku úniu; od pôvodnej colnej únie cez spoločný trh až po hospodársku a menovú úniu; od pôvodných šiestich zakladajúcich štátov po dnešných 28 členských štátov s viac ako 500 mil. obyvateľmi.

Problematike ekonomickej integrácie sa venuje aj vedecká monografia s názvom „*Alternatívy vývoja európskej integrácie, Časť 1*“, ktorú pod vedením doc. Ing. Zuzany Kittovej, PhD. z katedry medzinárodného obchodu Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave vypracoval spoločne kolektív autorov z akademických kruhov a hospodárskej praxe. Publikácia vyšla vo vydavateľstve EKONÓM v roku 2014 a predstavuje druhé, prepracované a doplnené vydanie prvej vedeckej monografie, ktorá v roku 2008 vyšla pod názvom „*Alternatívy vývoja európskej integrácie*“. V posudzovanom druhom vydaní sa autori venujú problematike, ktorá má v procese politickej a ekonomickej integrácie a spolupráce Európskej únie nesmierny význam. Reagujú nielen na zmeny, ktoré so sebou priniesla Lisabonská zmluva, ale aj na zmeny v rámci turbulentného vývoja svetového hospodárstva. V dôsledku globalizačných procesov a politického vývoja poznačeného viacerými konfliktmi (pričom EÚ sa bezprostredne týka najmä vývoj vzťahov s Ruskou federáciou a Ukrajinou), prebiehajúce zmeny priamo vplyvajú na rozhodnutia prijímané na najvyššej úrovni a týkajú sa budúceho smerovania integrácie EÚ.

Posudzovaná vedecká monografia je štruktúrovaná do šiestich kapitol. Každá z nich obsahuje čiastkové závery a bibliografiu, uvedené vždy na konci jednotlivých kapitol. Monografia obsahuje aj záverečný register, ktorý vhodne prispieva k sprehl'adeniu predchádzajúceho textu.

Teórie a účinky medzinárodnej ekonomickej integrácie v ekonomických teóriách je názov prvej kapitoly, ktorá v úvode vymedzuje teoretický význam a chápanie pojmu ekonomickej integrácie (ďalej EI), a to od najnižších foriem (colnej únie) až po tú najvyššiu (menovú a hospodársku úniu). Autori sa v tejto kapitole venujú aj testovaniu jednotlivých empirických štúdií a ich účinkov na procesy integrácie a snažia sa načrtnúť

¹ doc. Ing. Viera Ružeková, PhD.; Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta, Katedra medzinárodného obchodu, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava; E-mail: ruzekova@euba.sk

niektoré všeobecne platné závery. Problematika neekonomických teórií a účinkov medzinárodnej integrácii tvorí záver tejto kapitoly.

Druhá, najrozsiahlejšia kapitola s názvom *Systém európskeho práva pred Lisabonskou zmluvou* v úvode poznamenáva, že právny systém EÚ je zložitý komplex, ktorý má svoju logiku, štruktúru a obsah a je súčasťou dynamického procesu európskej integrácie. Má takisto svoju históriu, teóriu, zástancov aj odporcov. V jednotlivých podkapitolách autori poskytujú zmluvný rámec Európskeho spoločenstva a to od Zmluvy o založení EHS cez Zmluvu o vytvorení spoločnej Rady a spoločnej Komisie Európskych spoločenstiev, Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre jadrovú energiu až po Maastrichtskú zmluvu o založení Európskej únie. Kapitola sa v závere zaoberá aj o ďalších dôležitých zmluvách, ktoré tvoria súčasť primárneho práva rokov 1991 – 1995 (Amsterdamská zmluva, Charta základných práv EÚ, Zmluva z Nice), a zmluvách a udalostiach, ktoré tvoria súčasť primárneho práva z rokov 2011 – 2007.

Nevyhnutnou podmienkou hospodárskej integrácie je aj integrácia právneho systému. Práve táto problematika tvorí obsahovú náplň tretej kapitoly s názvom *Systém európskeho práva po Lisabonskej zmluve*. Keďže pojem európske právo si možno vysvetľovať rôzne, autori v úvode kapitoly ho výstižne definujú a ďalej sa zaoberajú jeho povahou a prameňmi. Ďalšia časť je venovaná legislatívnemu procesu tvorby práva, ktorého výsledkom sú normatívne právne akty primárneho a sekundárneho práva EÚ, pričom primárne právo tvoria členské štáty a aktérmi sekundárneho práva sú inštitúcie EÚ. Kapitulu uzatvára problematika súdnej ochrany v EÚ zabezpečovanej Súdnym dvorom EÚ.

Inštitucionálny rámec EÚ je názov štvrtej kapitoly. Obsahovo je venovaná konštituovaniu inštitúcií EÚ, ktoré sú v procese neustáleho vývoja a podliehajú novelizačným úpravám. Autori sa podrobne venujú charakteristike kompletnej štruktúry inštitúcií Európskej únie v poradí – Európsky parlament, Európska rada, Rada Európskej únie, Európska komisia, Súdny dvor Európskej únie, Európska centrálna banka až po Dvor audítorov. Pre úplnosť sú tieto inštitúcie doplnené aj o Hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov, ktoré plnia poradnú funkciu.

Vytváranie integračných zoskupení medzi jednotlivými krajinami je zložitou a komplexnou formou medzivládnej spolupráce a je sprevádzané mnohými rokovaniami a rozhodovacími procesmi. V snahe efektívneho prijímania rozhodnutí v rámci pôsobenia integračných zoskupení sú vytvárané nadnárodné inštitúcie, ktoré definujú úlohu, časový harmonogram a presný postup prijímania rozhodnutí. Práve tejto problematike je venovaná piata kapitola *Rozhodovacie postupy EÚ*, ktorá sa zaoberá v úvode teoretickými východiskami vzniku a vývoja rozhodovacích postupov EÚ, postupov prijímania rozhodnutí a vykonávacích právnych aktov. Záver kapitoly je výstižne venovaný osobitostiam rozhodovacích postupov v Rade EÚ a prijímaniu rozhodnutí v záležitostiach EÚ na národnej úrovni v podmienkach SR.

Vysoko aktuálnej problematike sa venuje záverečná šiesta kapitola s názvom *Energetická bezpečnosť a jej vplyv na konkurencieschopnosť EÚ*. Podľa Lisabonskej zmluvy by práve Spoločná energetická politika mala mať najväčší prínos k podpore konkurencieschopnosti a zamestnanosti v EÚ. Preto sa autor aktuálne venuje významu zaistenia energetickej bezpečnosti pre ekonomiku EÚ ako významného determinantu rastu konkurencieschopnosti EÚ. Pozícia a štruktúra obnoviteľných druhov energie v strategických zámeroch EÚ tvorí záver tejto kapitoly.

Posudzovaná vedecká monografia „*Alternatívy vývoja európskej integrácie, Časť 1*“ svojou štruktúrou, aktuálnosťou a širokou škálou teoretických aj praktických pohľadov je prínosom nielen pre študentov Ekonomickej univerzity v Bratislave, ale aj iných univerzít, zameraných na štúdium integračných procesov vo svetovom, ale primárne v európskom hospodárstve a na oblasť medzinárodného podnikania všeobecne. Publikácia je, samozrejme, podnetná aj pre širokú verejnosť zaujímajúcu sa o danú problematiku, je vhodnou pomôckou pre všetkých, ktorí sa chcú zorientovať v tejto aktuálnej problematike.

